

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ

для студентів
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

Київ – 2023

Розробники: Свириденко Наталія Сергіївна, Народна артистка України, кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри інструментально-виконавської майстерності

Викладач: Свириденко Наталія Сергіївна, Народна артистка України, кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри інструментально-виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

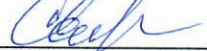
Протокол № 9 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності Маргарита МАЛАХОВА
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проєктної групи) 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

«___» _____ 2023 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

(керівник проєктної групи) Наталія СВИРИДЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2023 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи Інна ТКАЧЕНКО
(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання – денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	4	
Семестр	VII	VIII
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	I
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Практичні	18	14
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль		
Самостійна робота	10	14
Форми семестрового контролю	залік	залік

2. Мета навчальної дисципліни

Мета курсу – підготовка професійних музикантів, що володіють майстерністю ансамблевого виконавства та застосування набутих ними знань у майбутній виконавській і педагогічній діяльності.

Завдання курсу:

- робота над єдиним сприйняттям та відтворенням художнього задуму музичного твору всіма учасниками ансамблю. Для досягнення високого художнього рівня виконання студенту необхідно усвідомити: партитуру музичного твору в цілому та організацію всієї композиції і міру участі кожного виконавця в її побудові;
- навчання студентів особливостям гри у складі камерного ансамблю;
- формування інструментально – виконавської компетентності;
- знайомство з репертуаром та спеціальною літературою;
- вивчення особливостей використання засобів музичної виразності на різних періодах розвитку світової музичної культури; розвивати творчий потенціал у процесі засвоєння репертуару;

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Орієнтуватися в історії розвитку камерної музики, зуміти доречно та професійно використовувати набуті знання у

		роботі над новими творами, застосовуючи усі свої інтелектуальні ресурси для досягнення бажаного результату, що сприяє розвитку камерного ансамблевого жанру.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК-5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК-6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК-7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК-8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-10	Здатність спілкуватися іноземною мовою
	ЗК-11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК-12	Здатність працювати автономно.
	ЗК-13	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК-14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК-15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки й взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	СК 17	Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
	СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
ПРН 2	Володіти методами й навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи і концертних виступів.
ПРН 3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
ПРН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
ПРН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ПРН 10	Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи в ансамблі.
ПРН 11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.
ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- найкращі зразки камерних/інструментальних ансамблів (сонати -дуети, тріо, квартети, квінтети, розширені фортепіанні ансамблі тощо);
- представників камерно-інструментальної музики;
- особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- стилістичні особливості виконання музики жанру камерного ансамблю.

вміти:

- проявляти самостійність і організованість в роботі;
- володіти різноманітними засобами ансамблевої майстерності;
- відчувати єдиний темпо-ритм;
- відчувати синхронність звучання всіх інструментів;
- досягти злагодженості засобів артикуляції;
- чути збалансованість динаміки;
- розуміти ролі партії кожного інструменту у побудові форми та розвитку драматургії твору;

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Барокова камерна соната, концерт, Класична камерна тріо-соната, українська камерна музика початку XIX ст.							
Тема 1. Специфіка побудови нотного матеріалу у поліфонічній формі сонати доби бароко - Й. С. Бах, сонати для облігатного клавіру та інших інструментів (скрипка, флейта, гобой), Ж. Ф. Рамо Концертні п'єси, Ф. Куперен Тріо-сонати. Проблеми орнаментики, динаміки та темпу.	8			8			5
Тема 2. Класична камерна тріо-соната, дивертисмент Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Сонати для скрипки, віолончелі і фортепіано Л. В. Бетховена. Технічні засоби, розуміння форми побудови, образного світу, особливостей виконання орнаментики,	5			5			5
Тема 3. Камерні твори Д. Бортнянського - Концерт для клавіру і струнних, Концертна симфонія. Особливості інтерпретації.	5			5			
Модульний контроль	2						
Самостійна робота	10						
Разом	30						
Змістовий модуль 2. Романтична Камерна музика XIX ст. Камерна музика XX ст. Україна - Європа. Камерна музика сучасних композиторів							
Тема 1. Камерні твори Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Мендельсона, Й. Брамса.	4			4			7
Тема 2. Камерна музика композиторів XX ст.; Ч.Е. Айвс - Три сонати для ф-но та скрипки, Акименко Ф. С. Сонати для ф-но, скрипки та віолончелі, Б. Барток ансамблі з різними інструментами, Б. Бріттен	6			6			7

ансамблі, Ф. Бузоні сонати для скрипки і фортепіано, В. Косенко сонати для скрипки і фортепіано, Б. Лятошинський камерні ансамблі..							
Тема 3. В. Польова, М. Скорик, Д. Киценко, Ю. Іщенко, В. Губа, І. Карабиць, О. Красотов, Т. Ярова - камерна музика для фортепіано із різним складом інструментів.	4			4			
Модульний контроль	2						
Самостійна робота	14						
Разом	30						
Усього за VIII семестр	30						
Усього за 4 курс	60						

4. Програма навчальної дисципліни «Камерний ансамбль/Інструментальний ансамбль»

Змістовий модуль 1. Барокова камерна соната, концерт. Класична камерна тріо-соната, українська камерна музика початку ХІХ ст.

Тема 1.1. Специфіка побудови нотного матеріалу у поліфонічній формі сонати доби бароко - Й. С. Бах, сонати для облігатного клавіру та інших інструментів (скрипка, флейта, гобой), Ж. Ф. Рамо Концертні п'єси, Ф. Куперен Тріо-сонати. Проблеми орнаментики, динаміки та темпу.

Формування у процесі роботи в учасників виконавського процесу професійно-творчих навичок. З'ясувати можливі розбіжності у трактуванні заданого твору та прийти до спільної думки. Визначити стилістику твору та обговорити естетичні особливості, а також визначити яким чином потрібно опрацьовувати твір, щоб виконати його як можливо ближче до авторського задуму.

Тема 1.2. Класична камерна тріо-соната, дивертисмент Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Сонати для скрипки, віолончелі і фортепіано Л. В. Бетховена. Технічні засоби, розуміння форми побудови, образного світу, особливостей виконання орнаментики,

Робота над розкриттям музично-художнього образу твору передбачає ознайомлення з творчістю автора, його художньо-естетичними поглядами, найкращими зразками творчості та проникнути у духовний світ автора. Ознайомитися зі структурою твору та зрозуміти його характер, ознайомитися з технічними прийомами, що впливають на темп, динаміку та характер

Тема 1. 3. Камерні твори Д. Бортнянського - Концерт для клавіру і струнних, Концертна симфонія. Особливості інтерпретації.

За стилістикою інструментальна музика Д. Бортнянського належить до класичної, як прояв її ранньої форми. Технічні труднощі в ній скоріше уявні, ніж реальні, Важливим у виконанні є характер подачі матеріалу - світлий, пронизаний ясністю звучання та святковим настроєм. В данних творах велике значення має інтонація промовляння головних тем.

Змістовний модуль 2. Романтична камерна музика ХІХ ст. Камерна музика ХХ ст. Україна – Європа. Камерна музика сучасних композиторів.

Тема 2.1. Камерні твори Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Мендельсона, Й. Брамса

У зв'язку з розвитком фортепіанного виробництва та створенням відповідних інструментів, стало можливим для піаніста яскравіше та сильніше грати на інструменті, що сприяло розвитку техніки виконання, тобто - віртуозності та

виразності, що відповідало яскравому вираженню емоційного стану, більшому способу вираження, що цілком відповідає прагненню романтиків до більшої виразності.

Розширити обізнаність у вивченні камерної ансамблевої музики шляхом прослуховування аудіо та відео записів, відвідання концертів, планувати та здійснювати власні публічні виступи.

Тема 2.2. Камерна музика композиторів ХХ ст.; Ч.Е. Айвс - Три сонати для ф-но та скрипки, Акименко Ф. С. Сонати для ф-но, скрипки та віолончелі, Б. Барток ансамблі з різними інструментами, Б. Бріттен ансамблі, Ф. Бузоні сонати для скрипки і фортепіано, В. Косенко сонати для скрипки і фортепіано, Б. Лятошинський камерні ансамблі..

Робота над текстом та визначення спільного розуміння матеріалу. Творчий підхід до опрацювання тексту, який надзвичайно корисним для всебічного розвитку особистості молодого виконавця. Пошуки спільного контексту оптимального інтерпретаційного інваріанту. Спільна робота молодих камералістів - запорука вдосконалення та розкриття творчого потенціалу студентів - камералістів. Виконання складних завдань у виборі темпу, артикуляції, динамічних та інших позначок, розуміння специфіки різних інструментів, що беруть участь в ансамблі. Ознайомлення із записами різних виконавців в інтернеті не тільки камерних, а зокрема симфонічних чи фортепіанних творів.

Тема 2.3. В. Польова, М. Скорик, Д. Киценко, Ю. Іценко, В. Губа, І. Карабиць, О. Красотов, Т. Ярова - камерна музика для фортепіано із різним складом інструментів.

Володіння сучасними прийомами гри. Проаналізувати структуру твору і виявити в ній наявність стилістики різних епох, Вміти проявити власну ерудованість щодо манери виконання. знайти спільну основу розуміння між учасниками ансамблю

5. Контроль навчальних досягнень

5.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	18	18	14	14
Робота на практичному занятті	10	18	180	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	233	-	189

5.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Опрацювання нотного тексту	Читання з листа	8
	Розуміння інтонаційно-драматургічної форми твору	8
	Знання власної партії	9
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Опрацювання нотного тексту	Повний обсяг виконання твору	8
	Відчуття ансамблю	8
	Готовність до концертного виступу	9
Максимальна кількість балів		25

5.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

у VII та VIII семестрах складаються заліки, на яких передбачається виконання циклічного твору камерно-інструментального складу достатнього рівня складності визначеного за програмою періоду.

На екзамені до балів, виставлених екзаменатором, додаються бали (максимум 60 балів), які виставив викладач за період роботи до екзамену. Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання

35-40 балів	Студент досконало опанував усіма виражальними засобами, пасажною та акордовою технікою; проявив артистизм, в якому поєднується інструментально-художнє осмислення образного змісту виконуваного твору з емоційним проявом глибокого відчуття логіки розгортання музичної драматургії. Продемонстрував синхронність звучання у побудові звукової горизонталі та вертикалі; темпову взаємодію; злагодженість штрихів та артикуляції в ансамблі.
30-34 бали	Студент продемонстрував достатньо високий рівень володіння музичним інструментом, єдність «дихання», агогічних змін в ансамблі. Відчувається розуміння форми та драматургії музичного твору. Притаманна впевненість гри без текстових помилок. Складність програми відповідає вимогам.
25-29 балів	Студент продемонстрував добрий рівень володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені неточності у виконанні штрихів, не завжди якісне володіння звуком. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічні й переконливі. Мають місце деякі текстові неточності. Нерозвинуте відчуття пластики метроритмічної організації в ансамблі.
20-24 бали	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Проявив емоційну активність у відтворенні образної сфери музичних творів, в її контрастах, зіставленнях, але це, в основному, носить характер зовнішнього емоційного відгуку на музику, аніж творення її як вираження глибинного відчуття художньої сутності композиторського задуму. Виконавець не вийшов на емоційне спілкування зі слухачською аудиторією. Недостатні єдність фразування всіма учасниками ансамблю, узгодженість штрихів, орнаментики, артикуляції, педалі, звукової вертикалі та динамічної перспективи.
15-19 балів	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Однак виявив недосконале володіння технічною майстерністю, має проблеми з відтворенням складних ритмічних рисунків, стилістичні, змістові помилки. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Використання динаміки та агогіки дещо хаотичне, непродумане. Артистизм невиразний. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.

10–14 балів	Студент продемонстрував низький рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежену ансамблеву техніку. Складність програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Студент демонструє формальне виконання музичних творів, відсутність власної інтерпретаторської концепції. Виконання програми нестабільне.
0–9 балів	Незадовільний рівень володіння музичним інструментом, фактична відсутність виконання музичної програми, технічні зриви. Студент не демонструє уміння та навички ансамблевої гри.

6. Шкала відповідності оцінок 100-бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальн. шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

VII семестр		VIII семестр		
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Ознайомлення з програмою навчання. Вибір твору та визначення поставлених задач у досягненні високого результату		Підсумок результатів заліку та визначення задач другого півріччя навчання (VIII семестр).	
Заняття	1-19		20-37	
Практичні	8	11	8	10
Теми занять	Тема 1.1. Специфіка побудови нотного матеріалу у поліфонічній формі сонати, сюїти, ін. Пошуки реалізації.	Тема 1.2. Виразальні засоби у класичній сонаті – орнаментика, артикуляція, інтонація.	Тема 1.3 Камерні твори Д. Бортнянського - Концерт, Концертна симфонія	Тема 2.1. Романтична камерна музика XIX ст.
Кількість балів за модуль	1*19 = 18 10*19 = 180		1*16 = 14 10*16 = 140	
Самостійна робота – кількість балів	10		10	
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування – 25 б.		Модульне контрольне прослуховування – 25 б.	
Усього	233		189	
Підсумковий контроль			залік	
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку 273 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнту 27, 3)		Усього за період роботи до заліку 249 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнту 24, 9)	

8. Орієнтовний репертуар

1. Бах Й.С. Сонати для облігатного клавіру та скрипки (флейти, гобою),
2. Бах Й. С. Тріо-сонати
3. Бетховен Л ван, Сонати для фортепіано та скрипки №1-10.
4. Бетховен Л. Сонати Сонати для віолончелі і фортепіано №1–3
5. Бортнянський Д. Квінтет, Концертна симфонія.
6. Гайдн Й. Камерні твори
7. Моцарт Сонати для скрипки, флейти і клавіра
8. Моцарт В. А. Сонати для скрипки і фортепіано К. 296, 376, 377, 379, 380, 402, 454, 481,526.
9. Рамо Ж. Ф. Концертні п'єси для клавіру, флейти, скрипки 1-5
10. Ф. Шуберт Сонати для скрипки (альта, віолончелі)і фортепіано.
11. Р. Шуман Сонати для скрипки і фортепіано
12. Ф. Мендельсон Тріо-сонати.
13. Й. Брамс камерні тріо.
14. Ч. Айвс Три сонати для скрипки і фортепіано
15. Ф. Акименко Сонати для фортепіано, скрипки і віолончелі.
16. Б. Барток Тріо-сонати
17. Б. Бріттен Камерна музика.
18. Ф. Бузоні Соната для скрипки і фортепіано.
19. В. Косенко Сонати для скрипки і фортепіаною
20. Б. Лятошинський Сонати для фортепіано і струнних.

9. Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Дика Н. О. Камерно-інструментальний ансамбль в Україні. Творчість і виконавство (1960–1980 рр.): Автореф. дис... канд. мист.: 17.00.03 / ІМФЕ ім. М.Рильського. К., 2001. 18 с.
2. Дика Н. Камерне виконавство у Львові кінця ХХ століття / Н. Дика // Музичне мистецтво і культура: Науковий вісник.- Одеса: Друк, 2003.- Вип. 4. Кн.1. --- С. 191—199. (Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової). До 90—річчя ОДМА ім. А.В. Нежданової.
3. Зіньків І. Камерно-інструментальна музика / І. Зіньків // Історія української музики. – К.: Наукова думка, 1989. – Т. II. – С.284–305.
4. Козаренко О. В. На перехресті композиторських свідомостей / О. В. Козаренко. Вольфганг Амадей Моцарт: погляд з ХХІ сторіччя. – Львів: СПОЛОМ, 2006. – С. 47–52.
5. Польська І. І. Камерний ансамбль: історія, теорія, естетика. Харків: ХГАК, 2001. 396 с. ISBN 966-7352-46-3

6. Свириденко Н.С. Віденська механіка як етап розвитку фортепіанного будівництва (Піанофорте – фортепіано (Pianoforte) Німеччина, Австрія) / Н.С.Свириденко // Вісник ДАКККіМ. – К., 2004 - №1.- с. 75—80.
7. Свириденко Н.С. Музика від Розумовських. /Н.С. Свириденко// Навчально- методичний посібник. Київ, 2020.
8. Свириденко Н.С. Значення інструментів у формуванні Віденської класичної школи. *Studiul Artelor si Culturologie: istorie, teorie, practica*. Nr. 2 (39), 2021

Додаткова література

1. Берегова О. Сильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80–90-х років ХХ сторіччя: ситуація постмодерну // Українське музикознавство. Вип. 29. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. С. 103–108.
2. Стеценко В. Закономірності інтонування на скрипці / В. Стеценко. К.: Музична Україна, 1972. – 60 с.

Додаткові ресурси

1. Робоча навчальна програма з дисципліни.
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем камерно-інструментального виконавства.
4. Методична література з питань ансамблевої гри.
5. Аудіо та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців.